

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
проф. Олександр Бєлоподіний

«25» квітня

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

«ПСИХОЛОГІЯ ТА СОЦІОЛОГІЯ»

ОС магістр

*на основі ОС бакалавр, магістр, ОКР спеціаліст
з нормативним терміном навчання 1 р. 4 м.*

Освітня програма Психологія
Спеціальність 053 Психологія
(денна та заочна форма навчання)

Умань – 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Побудова національної системи освіти України передбачає новий підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців, основним критерієм якої виступає рівень компетентності випускників, раціональне поєднання їх теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці. Програма вступного випробування покликана перевірити рівень фахової компетентності майбутнього фахівця, що відповідає його освітньо-професійній програмі.

Програма випробування містить питання:

- які дозволяють виявити рівень цілісності та системності теоретичних знань вступника з циклу психологічних дисциплін, ступінь сформованості вмінь та навичок у плануванні, організації та проведенні сучасного психологічного дослідження;

- спрямовані на перевірку розуміння основних соціологічних теорій, концепцій та підходів, методів дослідження в соціології, оцінку розуміння специфічних аспектів соціології тощо.

Мета фахового іспиту з «Психології та соціології» полягає в комплексній оцінці знань абітурієнтів на базі здобутого освітнього ступеня, отриманих ними в результаті вивчення дисциплін з психології й соціології, та формування контингенту здобувачів, які мають найвищу здатність успішно опанувати дисципліни освітньої програми 053 «Психологія» освітнього ступеня магістра.

Вступники повинні знати:

- витоки становлення психології як науки, її предмет та завдання, основні категорії і поняття;

- основні закономірності функціонування психічних пізнавальних процесів, явищ та утворень;

- психологічні концепції та підходи щодо еволюції та розвитку психіки;

- методологічні і теоретичні основи наукових досліджень у психології;

- сутність поняття особистості, особливості її розвитку, функціонування, чинники виникнення особистісних проблем;

- зміст галузі прикладної психології, її ролі та місця в системі психологічного знання і практики;

- закономірності взаємодії особистості та соціуму, психології малих та великих соціальних груп;

- соціально-психологічні особливості формування та функціонування індивідуальної, групової та масової свідомості;

- історію становлення і розвитку соціології як науки, її об'єкт, предмет, завдання;

- понятійно-категоріальний апарат соціології;

- структуру соціологічного знання та рівні соціологічного аналізу;

- загальну характеристику суспільства як цілісної системи та її складових елементів;

- основи соціологічного аналізу суспільства загалом та його структурних складових на рівні особистості, соціальної спільності, соціальних організацій та інститутів;

- логіку структурування суспільства з урахуванням актуальних тенденцій соціальної стратифікації та соціальної мобільності;
- основні методологічні принципи організації та проведення соціологічного дослідження.

Вступники повинні вміти:

- вільно оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- всебічно розкривати суть та закономірності психічних явищ, розпізнавати їх ознаки, виокремлювати частини, аналізувати і розуміти причини та наслідки;
- розуміти та аналізувати закономірності соціально-психічних явищ;
- аналізувати різні фактори впливу на психічний розвиток особистості;
- володіти методами психологічних досліджень;
- працювати з науковими психологічними першоджерелами;
- формувати цілісне уявлення про специфіку, об'єкт і предмет соціологічного знання;
- володіти основними соціологічними термінами;
- розуміти методологічні та теоретичні засади соціологічної науки;
- аналізувати соціальні явища і процеси, що впливають на соціальні взаємодії людей у різних вимірах суспільного життя;
- оцінювати механізми функціонування основних сегментів розвитку суспільства як складної соціальної системи;
- узагальнювати знання про суспільство у контексті системного підходу з елементами структурно-функціонального аналізу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ

<i>Рівень</i>		<i>Бали</i>	<i>Характеристика усних відповідей</i>
Не склав		0 – 99	Вступник виявляє поверхові знання навчальної програми; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає грубі порушення норми літературної мови.
Склав	Початковий	100	Вступник виявляє знання навчальної програми на початковому рівні; має поверхневі уявлення про психічні явища; з допомогою екзаменатора дає відповіді на питання.
		101-109	Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про психічні явища; з допомогою екзаменатора дає відповіді на питання.
		110 – 119	Вступник частково розкриває питання при допомозі викладача. Володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
	Середній	120 – 129	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять.
	Середній	130 – 139	Вступник відтворює основний навчальний матеріал, проте демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
		140 – 149	Вступник виявляє знання і розуміння основних психологічних понять, володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння.
	Достатній	150 – 159	Вступник у цілому правильно відтворює навчальний матеріал і має достатні психологічні знання для вирішення нескладних психолого-педагогічних завдань. Має чіткі уявлення про психічні та суспільні явища; достатньо володіє науковою термінологією.
		160 – 169	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал.
		170 – 179	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес.

Високий	180 – 189	Вступник ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки.
	190 – 199	Вступник ґрунтовно та повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу психологічних явищ, наводить приклади психологічних досліджень.
	200	Вступник ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу психологічних явищ, наводить приклади психологічних досліджень та з власного соціально-педагогічного досвіду.

СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Питання екзаменаційного білета оцінюється за шкалою від 0 до 200 балів. Загальна оцінка за вступне випробування визначається як середнє арифметичне оцінок за кожне питання поділене на кількість питань екзаменаційного білету.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Основи психології та соціології

1.1. Психологія та соціологія у структурі сучасних наук.

Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.

Об'єкт, предмет соціології. Суспільство як об'єкт соціології. Соціальна взаємодія як предмет соціології.

Функції соціології: теоретико-пізнавальні, практично-політичні.

Трансформація уявлень про предмет психології. Історичне формування предмета психології: від вчення про душу до науки про психіку.

Трансформація уявлень про предмет соціології: від вивчення суспільства в людині до дослідження людини в суспільстві.

Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.

Рівні соціологічного знання. Загальносоціологічні теорії (макросоціологія та мікросоціологія), спеціальні та галузеві соціологічні теорії (теорії середнього рівня), знання, здобуте за допомогою емпіричних досліджень.

1.2. Основні категорії психології та соціології

Поняття «психіка» та її сутність. Функції психіки: відображальна, регулятивна.

Співвідношення понять «соціальне» і «суспільне».

Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість» та «індивідуальність».

Біологічні передумови, соціальні умови та чинники розвитку особистості.

Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості.

Цінності та ціннісні орієнтації особистості. «Життєві стратегії».

Самоактуалізація та самореалізація особистості сутність та риси.

2. Історія і теорія психології та соціології

2.1. Соціологічна та психологічна думка XIX ст.

Позитивізм Огюста Конта. Концепція співвідношення суспільства та індивіда.

Психологія натовпу Гюстава Лебона. Класифікація натовпів, характеристики натовпу.

Теорія наслідування Габріеля Тарда. Психологічний механізм наслідування як ключ до пояснення соціальної поведінки.

Органіцизм та еволюціонізм у теорії Герберта Спенсера.

2.2. Соціологічна та психологічна думка кінця XIX – початку XX ст.

Інтеракціонізм. Теорія «дзеркального Я» Чарльза Хортон Кулі. Символічний інтеракціонізм Джорджа Герберта Міда. Аналіз динаміки «Я»:

«І» / та «те».

Психоаналітична теорія Зигмунда Фройда. Вчення про сексуальність: лібідо, сублімація, витіснення. Структура особистості Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super Ego). Соціологічні аспекти психоаналізу.

Індивідуальна психологія Альфреда Адлера. Комплекс меншовартості.

Аналітична психологія Карла Густава Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.

Розуміюча соціологія Макса Вебера. Теорія соціальної дії. Типи соціальної дії. Типи легітимного панування.

Еміль Дюркгайм про суспільні норми і цінності. Поняття аномії. Проблема розрізнення нормальних і патологічних явищ. Типи самогубств.

Теорія соціальної поведінки Вільфредо Парето. Теорія еліт. Циркуляція еліт як елемент підтримки соціальної рівноваги.

2.3. Психологічна та соціологічна думка другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Дж. Морено соціометрична революція, психодрама. Неофройдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний бігевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необігевіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже.

Специфіка структурно-функціональної теорії Толкотта Парсонса. Концепція соціальної дії. Соціалізація і соціальний контроль як механізми інтеграції індивіда до соціальної системи. Функціональний аналіз Роберта Мертона. Р. Мертон про соціологічні теорії середнього рівня. Феноменологічна соціологія Альфреда Шюца: поняття життєвого світу та повсякденності.

3. Методи психології та соціології

3.1. Планування та забезпечення якості дослідження.

Наукові дослідження. різновиди (теоретичні та емпіричні; фундаментальні та прикладні; розвідувальні, описові та аналітичні, польові та лабораторні), проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет.

Програма дослідження структура документа, основні пункти, етапи дослідження. Тлумачення, концептуалізація, операціоналізація основних понять дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.

Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування.

Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Типи валідності (змістовна, критеріальна, конструктивна), валідизація. Забезпечення надійності.

3.2. Методи збору інформації.

Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача.

Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний), планування, внутрішня і зовнішня валідність.

Методи опитування анкетування, інтерв'ювання. Анкетування (поштові,

пресові, онлайнві, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та різних питань. Формулювання питань і відповідей в анкеті). Інтерв'ювання (фокус-групові, глибинні, неформалізовані: історія життя, біографія, усна історія).

Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування.

Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали), соціометричні індекси, матриці та соціограми.

Аналіз документів. Контент-аналіз.

3.3. Методи аналізу емпіричних даних.

Вимірювання (за С. Стівенсом): визначення, види, рівні, шкали (номінальні, порядкові, метричні).

Описова статистика. Міри центральної тенденції та міри варіації для шкал різних типів. Точкове та інтервальне оцінювання. Довірчий інтервал.

Аналіз статистичного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції. Методи перевірки статистичних гіпотез.

Лінійна регресія (парна та багатовимірна).

4. Прикладні аспекти психології та соціології

4.1. Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин.

Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція) Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації.

Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки: поведінка, що не є схвалюваною іншими, що осуджується іншими, морально негативні прояви і вчинки, делінквентна поведінка, злочинна поведінка, деструктивна поведінка. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.

Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Структура ролі за В. Ядовим (когнітивна, афективна, конативна складові). Маргінальність соціальних ролей.

Стать і гендер. Маскулінність. Фемінінність. Андрогінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.

4.2. Особистість у життєвому та професійному просторі.

Гра, навчання, праця як види діяльності. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Мотивація та стимулювання професійної

діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне вигорання. Поняття професійних криз.

Спілкування як соціально-психологічний феномен. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування). Комунікатор, реципієнт, канал передавання інформації. Комунікативні бар'єри. Спілкування як сприймання, розуміння та оцінка партнерів спілкування (перцептивна сторона спілкування). Механізми міжособистісного сприймання: ідентифікація, соціальна рефлексія, стереотипізація. Каузальна атрибуція. Атитюд як соціальна установка. Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування).

Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Рольові конфлікти (гендерно-рольовий конфлікт, конфлікт між сімейними і професійними ролями). Стилі поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування). Запобігання (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) конфліктів у різних сферах життєдіяльності.

Соціальна організація як формальна група характеристики, структура, функції організації. Управління. Управлінська діяльність. Лідерство та керівництво. Типологія лідерства. Стилі керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.

Характеристика і актуальні проблеми сучасної сім'ї (нестабільність шлюбу, знижування народжуваності, матеріальне неблагополуччя). Функції сім'ї (репродуктивна, економічна, виховна, господарсько-побутова, комунікативна, дозвіллева, сексуальна, рекреативна, психологічного захисту). Види сім'ї: нуклеарна та розширена сім'я; патріархальна, матріархальна, егалітарна сім'я; моногамна та полігамна сім'ї. Шлюб і шлюбні стосунки. Сімейні кризи.

5. Психологічні та соціологічні виміри суспільства

5.1. Група як структурний елемент суспільства.

Поняття та головні ознаки соціальної групи. Класифікація соціальних груп (великі соціальні групи, середні соціальні групи, малі соціальні групи).

Поняття великої соціальної групи. Класифікація великих соціальних груп (соціально-класові, соціально-демографічні, соціально-етнічні, соціально-професійні та соціально-територіальні). Натовп як велика стихійна група. Основні характеристика та типологія натовпу, соціально-психологічні особливості окремих його різновидів. Етнічні групи. Форми існування етносів та основні етнічні процеси. Поняття етнічної ідентичності та свідомості.

Поняття малої групи. Класифікація малих соціальних груп (первинні / вторинні; формальні / неформальні; референтні / групи членства; квазігрупи). Структура малої групи. Динамічні процеси в малій групі. Соціально-психологічний клімат групи. Конформізм, конформна поведінка і конформність. Згуртованість.

5.2. Соціальні та психологічні характеристики й форми організації суспільних процесів і явищ.

Суспільна свідомість. Масова свідомість. Групова свідомість. Індивідуальна свідомість. Механізми соціально-психологічного впливу (наслідування, навіювання, переконання, зараження, чутки, мода).

Поняття соціального інституту. Основні функції та характерні ознаки. Види соціальних інститутів: економічні, політичні, релігійні, культури та соціалізації тощо.

Соціальна стратифікація та соціальні нерівності. Основні критерії соціальної стратифікації. Види нерівності (економічна, політична, правова, культурна, цифрова, мобільна та ін.).

Соціальна мобільність: поняття, типи (вертикальна/горизонтальна), механізми, соціальні та психологічні чинники. Міграція як вид просторової мобільності: сутність, соціальні та психологічні характеристики.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Психологія

1. Вихрущ В. О. Методологія та методика наукового дослідження: навчальний посібник. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2018. 327 с.
2. Вікова психологія : навч. посібник : О. П. Сергеєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасека. Київ: Центр учбової літератури, 2021. с. 375.
3. Вікова психологія: хрестоматія. Упоряд.: Л. В. Долинська, Т. М. Лисянська, Л. М. Ширяєва. Київ : Каравела, 2022. 487 с.
4. Власова О. І. Соціальна психологія організацій та управління. К: Центр навчальної літератури. 2019. 396 с.
5. Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О. Загальна психологія: практикум. К.: Каравела, 2019. 279 с.
6. Вступ до спеціальності. Кол. авт.: С. Ю. Діхтяренко, К. В. Шаповалюк, О. Р. Поліщук. Умань : Візаві, 2022. 125 с.
7. Галян І. М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
8. Гірник А. М. Основи конфліктології. К. : Києво-Могилянська академія, 2010. 222 с.
9. Данилевич Л. А. Вікова та педагогічна психологія. Умань : Візаві, 2023. 158 с.
10. Данилевич Л. А. Соціальна психологія. Умань : Візаві, 2023. 152 с.
11. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
12. Жуков С. М. Історія психології. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 230 с.
13. Загальна психологія: практикум. Кол. авт.: В. В. Волошина, Л. В. Долинська, С. О. Ставицька. К.: Каравела, 2019. 279 с.
14. Загальна психологія: практичні заняття. Кол. авт.: С. Ю. Діхтяренко, А. В. Шулдик, Г. О. Шулдик, Л. А. Данилевич. Умань : Візаві, 2022. 244 с.
15. Історія психології. Уклад. О. О. Авраменко. Умань: Візаві, 2020. 142 с.
16. Історія психології: навчальний посібник. Уклад. Н.В. Гриньова. Вид. 2-ге, допов. Умань: ВПЦ Візаві, 2020. 174 с.
17. Камінська Н. В, Титко Я. В., Лапка О. Я. Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики. Київ : КНТ, 2019. 159 с.
18. Карнаух Л. П. Психолого-педагогічні засади гендерної соціалізації особистості: навч. посіб. Умань : Візаві, 2019. 199 с.
19. Кацавець Р. Психологія особистості: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2021. 134 с.
20. Кравчук Н. П. Диференційна психологія Умань : Візаві, 2020. 269 с.
21. Кравчук Н. П. Диференційна психологія. Умань : Візаві, 2020. 269 с.
22. Кудла М. В., Коблик В. О. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Умань: Сочінський М. М., 2021. 185 с.
23. Ладанюк А. П. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2020. 351 с.
24. Максименко С. Д. Загальна психологія: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2021. 271 с.
25. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень : навчальний

- посібник. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
26. Москалець В. П. Загальна психологія. Київ : Ліра-К, 2022. 562 с.
  27. Москалець В. Психологія особистості. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 262 с.
  28. Основи соціальної психології : підруч. для закл. вищої освіти. за ред. М. М. Слюсаревського. К. : Талком, 2018. 579 с.
  29. Пашина Н. П. Технології управління масовою свідомістю: Навчальний посібник. Маріуполь: Вид-во Маріупольського державного університету, 2020. 64 с.
  30. Поліщук В. М. Соціальна психологія (програмні основи, змістові модулі, інформаційне забезпечення): навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2021. 217 с.
  31. Психологія девіантної поведінки: навчальний посібник. уклад. О.Д.Сафін, С.П.Байда. Умань : ВПЦ «Візаві». 2019 . 197с.
  32. Психологія сім'ї: підручник. за ред. В. М. Поліщука. Суми: Університетська книга, 2021. 248 с.
  33. Савчин М. І. Вікова психологія: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2019. 382 с.
  34. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. Загальна психологія: підручник. К.: Каравела, 2020. 463 с.
  35. Соціальна психологія: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра. Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
  36. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості. К.: Каравела, 2018. 371 с.
  37. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.
  38. Чирва Г. М. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Умань : Візаві, 2021. 199 с.
  39. Юрков О.С. Психологія праці та інженерна психологія МДУ 2018. 187 с.

Соціологія

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки. Київ : Юніверс, 2004. 688 с.
2. Барвінський А. О. Соціологія. Курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.
3. Бахрушин В. Є. Методи аналізу даних. Запоріжжя : КПУ, 2011.
4. Беззубко Л. В., Зюнькін А. Г., Калина А. В. Управління трудовими конфліктами : навч. посіб. Київ : МАУП, 2004. 256 с.
5. Бекешкіна І. Відносини влади і соціологічної спільноти як колізія громадянського суспільства. Київ : Стилос, 2005. 204 с.
6. Бурлачук В., Молчанов М., Степаненко В. Біля витоків соціальної думки в Україні. Київ : Наукова думка, 1995. 324 с.
7. Василенко О. А., Сенча І. А. Математично-статистичні методи аналізу в прикладних дослідженнях. Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2012. URL: http://www.dut.edu.ua/ru/uploads/1_377_27629033.pdf.

8. Гансова Е. А. Соціологічні інколи та напрямки в Україні наприкінці ХІХ–початку ХХ століть (Соціологія в Україні чи українська соціологія?): навч. посіб. Одеський держ. ун-т ім. Мечникова. Одеса : Астропринт, 2000. 64 с.
9. Горбачик А. П., Сальнікова С. А. Аналіз даних соціологічних досліджень засобами SPSS : навч. посіб. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. 214 с.
10. Дворецька Г. В. Соціологія : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 1999. 340 с.
11. Економічна соціологія : навч. посіб. / В. М. Ворона, В. С. Пилипенко, В. І. Тарасенко та ін. Київ : Ін-т соціології НАН України, 1997. 262 с.
12. Захарченко М. В., Погорілий О. І. Соціологічна думка України : навч. посіб. Київ : Либідь, 1993. 360 с.
13. Захарченко М. В., Погорілий О. І. Історія соціології: від Античності до початку ХХ ст. Київ : Либідь, 1993. 323 с. .
14. Кислова О. М., Кузіна І. І. Методи аналізу та комп'ютерної обробки соціологічної інформації. Харків : Вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. URL: <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16069>.
15. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії : навч. посіб. Київ : МАУП, 2004. 226 с.
16. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія економіки. Київ : Каравела, 2005. 288 с.
17. Нестуля О. О. Соціологія: практикум. Модульний варіант: навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл.). Київ : Центр учбової літератури, 2009. 272 с.
18. Паніна Н. Технологія соціологічного дослідження : курс лекцій. Київ : Наукова думка, 2007. 321 с.
19. Паніотто В. І., Максименко В. С., Харченко Н. М. Статистичний аналіз соціологічних даних. Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2004. 298 с.
20. Парсонс Т. Соціальна структура і особистість / пер. з англ. В. Верлок, В. Кебуладзе. Київ : Дух і Літера, 2011. 219 с.
21. Паянок Т. М., Задорожня Т. М. Статистичний аналіз даних : навч. посіб. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. URL: <http://ir.nusta.edu.ua/handle/123456789/4900>.
22. Пилипенко В. С., Шевель І. П. Соціологія підприємництва. Київ : Європа, 1997. 198 с.
23. Пилипенко В. Є., Вишняк О. І., Куценко О. Д. Спеціальні та галузеві соціології : навч. посіб. Київ : Каравела, 2003. 304 с.
24. Ручка А. О., Танчер В. В. Курс історії теоретичної соціології. Київ : Наукова думка, 1995. 223 с.
25. Сальнікова С. Вибірка у соціологічному дослідженні : підручник. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 252 с.
26. Соболевська М. О. Неофункціоналістські та постструктуралістські теорії в сучасній соціології : навч. посіб. Київ : Дух і літера, 2010. 150 с.

27. Соціально-психологічні чинники інтеграції українського соціуму. О. Г. Злобіна, М. О. Шульга, Л. Д. Бевзенко та ін.; Київ : Наукова думка, 2016. 249 с. URL: <http://i-soc.com.ua/assets/files/iournal/leshch-socio-psv-factors-a5-16-01-2017.Ddf>
28. Соціологічна думка України : навч. посіб. / М. В. Захарченко, В. Ф. Бурлачук, М. О. Молчанов та ін. Київ : Заповіт, 1996. 214 с.
29. Соціологічна теорія : традиції та сучасність : навч. посіб. / за ред. А. Ручки. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2007. 363 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/204003/>.
30. Соціологія : підручник / за ред. В. Г. Городяненка; 3-є вид. Київ : Академія, 2006. 544 с.
31. Соціологія : підручник / за ред. В. Пічі ; 2-е вид., стереот. Львів : Новий Світ, 2005. 280 с.
32. Соціологія : підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; за ред. Н. П. Осипової. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 336 с.
33. Соціологія: терміни, поняття, персоналії: навч. словник-довідник / за ред. В. М. Пічі – Київ :: Каравела; Львів : Новий світ-2000, 2002. 480 с.
34. Фединець Н. І., Миронов Ю. Б., Гонська М. Р. Соціологія ринку : навч. посіб. Львів : Вид. ЛКА, 2011. 226 с. URL: http://tourlib.net/books_others/sociologia-gynku.htm.
35. Черниш Н. Й. Соціологія : підручник за рейтингово-модульною системою навчання / 5-те вид., перер. і доп. Київ : Знання, 2009. 126 с.
36. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства / пер. з польськ. Г. Теодорович. Львів : Колір ПРО, 2020. 748 с..
37. Якуба Е. А. Соціологія : навч. посіб. Харків : Константа, 1996. 245 с.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри психології
Протокол № 12 від 11 квітня 2024 р.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціальних
та правових відносин
Протокол № 9 від 24 квітня 2024 р.

Голова фахової комісії

Катерина РАДЗІВІЛ

Завідувач кафедри психології

Олександр САФІН

В. о. завідувача кафедри соціальних
та правових відносин

Анатолій БЕРЖАНІР

